

С(хвал м)2
С204
— 501516 —

Аксен
Сусеев

Сурьина
Пётр

2

Аксен Сусеев

С(КЭЛМ) 2
С 904

ЗҮРКНЭ ДУН

4P

Шүлгүд болн поэм

—5013-16—

а

PK

ЭЛСТ
ХАЛЫМГ ДЭГТР НАРНАЧ
1984

НАРГ

Иньгллтин туск шүлгүд болн поэм

Улан Баатр. <i>Йөрэл</i>	6
Дууна эзнд	7
Терзэри хэлэжэһэд	8
Селенган туск дун	12
Хужртын аршан. <i>Домг</i>	13
Тайхир чолун. <i>Домг</i>	16
Цаһан нур. <i>Домг</i>	18
Удвалын белг	21
Моңһл өвгнэ герт	23
Богд уул	27
Йонди Ренчен	29
Магтал	31
Моңһлын магтал. <i>Поэм</i>	33
Зүркинэ йөрэл	59

Төрскнэ туск шүлгүд

Хаврин нарин	62
Улан Туг делснэ	63
Советин йоси — жирһлин йоси	65
Горбуновин орден	65
Хар тенгсин көвэд. <i>Ухалһн</i>	67
Жирн жилин эклц деерэс	69
Шолоховин үйин күмб	71
Буденный Элстд йовна	73
Һанц тоһрун	74

✓ Аня, чамд	77
✓ Алтн-Герл, чамд	78
✓ Алтн шар медаль	79
✓ Хальмг тенгс	81
✓ Эврэн һарад ир	82
✓ «Баһ-бичкн цагтан...»	82
✓ Хун шовун. <i>Тодлвр</i>	84
✓ Гавр — Неаполь	88
✓ Зәрмдән...	90
✓ Намр	91
✓ «Би бурута бишлм...»	91
✓ Күч-көлснэ баатрмудт нерэдсн йөрэл	93
✓ Бөкин магтал	94
✓ Пушкин	95
✓ Хөн	98
✓ «Хальмгин нер һарһх...»	99
✓ Заро, чамд	100
✓ Дэкэд чамд	101
✓ Хаврин вальс «Заро»	102
✓ Ааку мөрнәсн салхдан сансн (дотр монолог)	104
✓ «Дендән Айс, Дендән Айс...»	107
✓ Хальмг улстан	109
✓ Живртә байр	113
✓ Диилгдх санан угав	114
✓ Торһа, хээмнь!	116
✓ Дурн, санан, байр	117
✓ Аакун бумб	119
✓ Аврлт уга капитал..	120
✓ Номинханов дуулжаснғ сөнслав	121
✓ Бурят бичэчнрт нерэдсн йөрэл	123

ПУШКИН

Пугачевин тууж бичхлэрн
Пушкин теегинксиг санж
Хальмг эмгнэ туульд
Ханлт өргж йовж.

Эрэсэн холас Кавказур
Ээмгүд төгэлж нүүхлэрн
Хальмг гермүдэр дамжж
Хот-ундан эдлж.

Делгү өргн теегт
Дурнд согтсн болхмби?
Кезэңк мини эгчиг
Кеерүлж шүлгэр магтсмби?

Зүрхнь догдлсн шүлгч
Зүүдн-сээхн эгчдм
«Хальмг күүкид», — гиж
Халун шүлгэн белглж...

Холас нисч ирсн
Хун шовун-гиичиг
Хальмг күүки үдшэд,
Хээмнь, гейүрэд үлдж.

...Нернь нанд медгдхш.
Ноһалачн бээсн болх.
Кен чигн болтха.
Кишгтэ эгчм бээжч.

Манурсн Манц натлад
Мана теегиг давхла,
Элдв күчтэ Терек
Эргэн күүчж урсдг.

Өмннь уулмуд үзгдж,
Өндрт, аһарт һөрд
Деерэс нутган харж,
Делэд, делсэд йовдгж.

Уулын ора деернь
Ухата буһ үзгднэ.
Туск көкрүгү тенгрин
Тулур болж дүнгөнэ.

Теегин цевр аһар
Тиигхд Пушкинд медгдж.
Булгин киитн усн
«Буйн-кишгэр» буслж.

Омгта, зөргтэ Кавказин
Өндр уулмуд мандлна.
Алдр шүлгчин седкль
Амрч авсар сангдна.

...Хаана йоснд көөгдж
Холын һазрмуд эрглэч,
Николайин хорта түкрлһөр
Насан эрт барлач.

Зуг, Пушкин, делкэд,
Зүрктэ күн болһнд,
Зүүдн, кишг болхч,
Зөрг өггч шүлгч.

«Эрэсэн ик нутгар
Мини нерн туурх,
Эл-бис келн-эмтн
Мини нер келх.

Омгта славяна ач чигн,
Ода зерлг тунгус, финн,
Теегин иньг-хальмг чигн
Туужин туршартан санх...»

Чини «Полтава» поэмэс
Чимглж бичдгиг даслав.
Шүлг бичх болһндан
Шинэс чамта селвлцнэв.

Эң зах уга гиж
Эрдминчн туск тоолвртав.
Цевр чини булгас
Цаңһлт хаңһх услвртав.

Эрдм-шүлглэнэ
Нарн болсн Пушкин,
Эңкр ик Эрэсэнь
Неринь магтсн Пушкин.